
Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse

Januar 2017

OVERSIGT OVER PLANLAGTE STØRRE MATERIELINVESTERINGER OG MATERIELDRIFTSOPGAVER

INDLEDNING

Formålet med offentliggørelsen af større, forventede materielinvesteringer og materieldriftsopgaver er at give industrien et overblik over de kommende materielrelaterede initiativer inden for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses område.

Offentliggørelsen sker som led i udmøntningen af *Den nationale forsvarsindustrielle strategi* samt Forsvarsministeriets strategi *Open for Business*.

Oversigten opdateres og offentliggøres som udgangspunkt årligt på Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses hjemmeside.

PLANLÆGNINGSGRUNDLAGET

Planlægningsforbehold

Der er tale om en tentativ plan, der ikke forpligter Forsvarsministeriet, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse eller andre styrelser under Forsvarsministeriet til at gennemføre de planlagte investeringer, der er indeholdt i denne offentliggørelse.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses planlægning af materielinvesteringer og øvrige materielopgaver er en dynamisk proces, der afspejler den løbende udvikling i Forsvarets og Hjemmeværnets materielle og logistiske behov. De offentliggjorte materielinvesteringer og materieldriftsopgaver vil som udgangspunkt kunne blive ændret indtil en eventuel kontraktindgåelse.

Den dynamiske proces vil blandt andet medføre, at den offentliggjorte plan er et øjebliksbillede. Der vil således mellem de årlige opdateringer ske en række større eller mindre opdateringer og ændringer, som ikke vil fremgå af den offentliggjorte oversigt. Oversigten opdateres og offentliggøres årligt.

Planlægningsgrundlaget kan ændres som følge af løbende omprioriteringer på forsvars- og hjemmeværnsområdet eller som følge af politiske aftaler, herunder kommende aftaler (forsvarsforlig) på forsvarsområdet og hjemmeværnsområdet. Ændringerne kan eksempelvis omfatte fremrykninger, udskydelser, ændringer af omfang eller prioritering af nye eller eksisterende kapaciteter. Dette kan medføre, at investeringer på kort, mellemlang og lang sigt bliver berørt. Herudover vil en række projekter kræve Folketingets godkendelse.

Oversigten bør således alene anvendes som en orientering om planlægningsgrundlaget, der afspejler den materielkapacitetsplan, der var gældende på tidspunktet for offentliggørelse af oversigten.

Materielkapacitetsplanen

Materielkapacitetsplanen omfatter de materieldriftsopgaver og -investeringer, der finansieres via respektive hovedkonti på finansloven.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses virksomhed har til formål at sikre rettidig støtte og forsyninger til Forsvarets igangværende operationer i ind- og udland samt til Forsvarets styrkeproduktion.

I denne forbindelse anskaffer, forsyner, vedligeholder, videreudvikler og bortskaffer Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse materielkapaciteter for alle Forsvarets myndigheder og Hjemmeværnet i overensstemmelse med Forsvarsministeriets virksomhedsmodel. Dette omfatter alt fra kampvogne, skibe og kampfly til støvler, feltrationer og lommeknive.

Materielkapacitetsplanen udarbejdes af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i overensstemmelse med politiske aftaler om kapacitetsudviklingen og i øvrigt på grundlag af Forsvarschefens og chefen for Hjemmeværnets prioriteringer.

Udgangspunktet for enhver større materielanskaffelse er, at anvendelsen af økonomiske ressourcer hertil skal autoriseres af Forsvarsministeriet.

Materielkapacitetsplanen gennemgår som udgangspunkt én større opdatering årligt.

Oversigten

Nedenstående oversigt over større materielinvesteringer og større materieldriftsopgaver er udarbejdet med udgangspunkt i den ovenfor nævnte materielkapacitetsplan.

Oversigten er inddelt i tre perioder; henholdsvis kort, mellemlang og lang sigt. Med kort sigt menes inden for de kommende 5 år, med mellemlang sigt menes inden for 6 til 10 år og med lang sigt menes 11 til 15 år.

Oversigten indeholder materielinvesteringer og større materieldriftsopgaver med et akkumuleret budget på 50 millioner kroner eller derover inden for hver af de angivne perioder kort, mellemlang og lang sigt (blå markering).

Oversigten omfatter som udgangspunkt ikke større materielinvesteringer og større materieldriftsopgaver, hvor der allerede er indgået kontrakt. Kontraktindgåelser er en løbende proces. Derfor vil der efter offentliggørelsen af oversigten kunne forekomme anskaffelser, hvor der er indgået kontrakt. Dertil kommer at en anskaffelse kan være omfattet af flere kontrakter.

Endvidere kan der være større materielinvesteringer og større materieldriftsopgaver, der ikke er omfattet af oversigten henset til sikkerhedsmæssige hensyn.

Oversigten er delt i to:

- En skematisk opgørelse over materielkapaciteter, for hvilke der planlægges større investeringer eller er tilknyttet større driftsopgaver. Opgørelsen viser den forventede investeringsperiode for anskaffelses- eller driftskontrakten. Efter dialog med leverandøren fastlægges det endelige betalingsafløb i investeringsperioden først umiddelbart inden kontraktindgåelse.
- En kort uddybende beskrivelse af de materielkapaciteter, der fremgår af den skematiske opgørelse. Den uddybende beskrivelse omfatter dels en generel del, dels en overordnet beskrivelse af de enkelte investeringer eller driftsopgaver.

Oversigtens første del beskriver Hærens område, herunder nogle værnssfælles områder, midterste del beskriver Søværnets område og sidste del af oversigten beskriver Flyvevåbnet og endelig Forsvarets Depot og Distribution.

Henvendelser

For generelle forhold vedrørende anskaffelse af materiel, tjenesteydelser med videre henvises til

<http://www.fmi.dk/industri/Pages/forside.aspx>

Eventuelle henvendelser rettes til:

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse
Industrikontoret
Telefon: +45 7281 4000

Email: fmi-openforbusiness@mil.dk

Industrikontoret fungerer som indgangspunkt for indledende og uopfordret kontakt fra industrien, hvorfra der kan henvises til igangværende projekter, relevante divisioner, kompetencer med videre.

OVERSIGT OVER STØRRE MATERIELINVESTERINGER OG STØRRE MATERIELDRIFTSOPGAVER

Materielkapacitet			Investeringstype	Investeringsperiode		
Nummer	Betegnelse		Anskaffelse, drift, systemopdatering	Kort	Mellem	Lang
200150	Kampvogn LEOPARD 2 A5 DK					
	M-936094	Leopard 2	Drift			
200200	PMV PIRAHNA III C					
	PJ-M-LA-1066	Piranha IIIC systemopgave	Systemopdatering			
	M-936041	Piranha	Drift			
200250	Infanterikampkøretøj CV9035 DK					
	PJ-M-LA-1071	IKK systemopgave	Systemopdatering			
	M-936269	IKK	Drift			
200350	PMV M113 G3/G4					
	M-938848	PMV M113 G3	Drift			
200450/ 700	Pansrede patruljekøretøjer					
	PJ-M-LA-1062	PPK (JLTV)	Anskaffelse			
	M-93Z001	PPK (Erstatning Eagle IV)	Anskaffelse			
	M-936293	Eagle IV	Drift			
200400	Pansrede mandskabsvogne PIR V					

	M-936651	Piranha V	Drift			
	PJ-M-LA-1106	Opbygning af CBRN Sporekøretøj	Anskaffelse			
202100 /200	Uniformer/udrustning					
	M-936204	Kampuniform alle værn	Drift			
	M-936192	Enkeltmandsudrustning	Drift			
204100	Skydebanemateriel					
	M-931852	Skydebaner	Drift			
204150	Våbensystemer					
	PJ-M-LA-1081	Anskaffelse af våbenstation	Anskaffelse			
	PJ-M-LA-1111	Opgradering af stabiliseret våbenstation (STAVS)	Systemopdatering			
	PJ-M-LA-1083	Anskaffelse af Ringmount M/15	Anskaffelse			
	M-938836	Håndvåben under 14.5 mm	Drift			
	M-938855	Våben over 14.5 mm	Drift			
	PJ-M-LA-1080	Nærbekæmpelsesvåben	Anskaffelse			
204200	Ammunition					
	PJ-M-LA-1084	Projekt ammunition (P AMM)	Drift			

206100	Hjulkøretøjer					
	PJ-M-LA-1073	Køretøjer	Anskaffelse			
	M-936030	Hjulkøretøjer diverse	Drift			
	M-938803	Køretøjer	Drift			
206150	Lastvogne					
	M-936275	Lastvogne drift	Drift			
206250/ 208350	Bjærgningsvogne (Leopard 1 Wisent)					
	PJ-M-LA-1108	Erstatningsanskaffelse ingeniørskøretøj og bjærgningsvogn	Anskaffelse			
	M-936069	Leopard 1	Drift			
208400	Ingeniørmateriel					
	M-93Z007	Ingeniørmaskiner	Anskaffelse			
	M-938807	Ingeniørmateriel	Drift			
208550	CBRN					
	PJ-M-LA-1028	CBRN anskaffelser	Anskaffelse			
220100	Ildstøtte, land					
	PJ-M-LA-1098	Nyt artillerisystem til hæren	Anskaffelse			

	PJ-M-LA1030	Nyt 120 mortersystem til Piranha V	Anskaffelse			
	M-938904	Mortersystemer	Drift			
220150	UAS					
	M-936286	Mini UAS	Systemopdatering			
220200	Sensorer, land					
	PJ-M-LA-1033	Observations- og sensormateriel	Anskaffelse			
	M-938906	Landbaseret sensorer	Drift			
	PJ-M-LA-1032	Mørkekampsmateriel	Anskaffelse			
	PJ-M-LA-1036	Våbensigter	Anskaffelse			
222100	Containere					
	PJ-M-LA-1048	Projekt Containere	Anskaffelse			
222150	Lejrmateriel					
	M-936111	Feltrationer	Drift			
222200	Sanitetsmateriel					
	M-938851	Sanitetsmateriel, DA	Drift			
224100	ECM-systemer					
	PJ-M-LA-1005	Anskaffelse af køretøjsbåret ECM-7	Anskaffelse			

224200	Simulationssystemer					
	M-937489	Hærens simulation	Drift			
	PJ-M-LA-1094	I-LDS anskaffelser	Anskaffelse			
227000	Taktiske netværk C2IS					
	M-937482	Hærens CIS kapacitet	Drift			
	M-986618	SITAWARE-ELA	Drift			
	PJ-M-LA-1016	HTK køretøjsnetværk	Anskaffelse			
	M-93X100	HTK-E materiel	Anskaffelse			
228250	Radiostationer, land					
	M-93Z008	Nyt intercom til pansrede køretøjer	Anskaffelse			
	M-931027	HTK dataradio	Drift			
300100	Fregatter					
	M-946601	Kapacitet IVER-klassen	Drift			
301100	Støtteskibe					
	M-946030	Kapacitet ABSL-klassen	Drift			
302100	Inspektionsskibe					
	PJ-M-MA-1007	THETIS-klassen erstatning	Anskaffelse			

	M-946022	Kapacitet THET-klassen	Drift			
304100	Hjælpeskibe					
	PJ-M-MA-1006	Etablering af lægtvandskapacitet	Anskaffelse			
	PJ-M-MA-1011	Nye havmiljøenheder til Søværnet	Anskaffelse			
306100	Patruljefartøjer					
	M-946025	Kapacitet DIAN-klassen	Drift			
308100	Fartøjer, maritime					
	M-941088	Mindre fartøjer til Søværnet	Anskaffelse			
	PJ-M-MA-1008	Søværnets RHIB kap. videreførelse	Anskaffelse			
	PJ-M-MA-1033	Erstatning MCM droner	Anskaffelse			
	M-946029	Kongeskibet Dannebrog	Drift			
320100	Kystredningstjenesten					
	PJ-M-MA-1001	Motorredningsbåde erstatning til Kystredningstjenesten	Anskaffelse			
	PJ-M-MA-1037	Fase 2 af anskaffelse af motorredningsbåde til Kystredningstjenesten	Anskaffelse			
	M-946639	Kystredningstjenestens fartøjer	Drift			
322100	Hjemmeværnets fartøjer					

	M-966004	Drift og vedligeholdelse af Hjemmeværnets fartøjer	Drift			
324100	Luftforsvarsmissilsystemer					
	PJ-M-MA-1017	CWI erstatningsanskaffelse	Anskaffelse			
346100	Minerydningssystemer, maritime					
	PJ-M-MA-1009	Side Scan Sonar (SSS) erstatning	Anskaffelse			
	M-946638	Maritime MCM systemer	Drift			
348100	Navigationssystemer					
	M-946068	Systemopgave navigationssystemer	Drift			
368100	Skibsbåren CCIS					
	M-946081	Systemopgave skibsbårne CCIS	Systemopdatering			
380100	Simulationssystemer Søværnet					
	M-941024	Simulation – Søværnet	Drift			
382100	Artillerisystemer, maritime					
	M-946039	Kapacitet ildledelsesmoduler	Drift			
	M-946086	Søværnets overflade ammunition	Drift			
384100	Sensorsystemer, maritime					

	PJ-M-MA-1010	Dansk ballistisk missilforsvar (BMD)	Anskaffelse			
385100	Missilvildledningssystemer					
	PJ-M-MA-1024	Nyt missilvildledningssystem (DLS)	Anskaffelse			
386100	Kommunikationssyst., maritime					
	M-946071	Skibsbårent radioudstyr	Drift			
387100	Taktiske informationssystemer					
	PJ-M-MA-1005	Taktisk datalink til søværnet	Anskaffelse			
390100	Flere kapaciteter, maritime					
	PJ-M-MA-1032	Maritime Force and Harbour Protection kapacitet	Anskaffelse			
400100	Søværnet C2 – Royal Danish Navy CCIS					
	PJ-M-LU-1021	Landbaseret elektrooptik	Anskaffelse			
	M-956618	Royal Danish Navy CCIS	Drift			
402100	Varslingsradarer, deployerbar					
	M-954000	TPS77 opdatering	Systemopdatering			
402200	Varslingsradarer, stationær					
	PJ-M-LU-1006	Overfladevarslingsradarer	Anskaffelse			

	PJ-M-LU-1024	Sensorer Skagen og Bornholm	Anskaffelse			
402250	Lufttrafikkontrolsystemer					
	M-956010	Sensorer & ATC	Drift			
404100	Kommunikationsfaciliteter					
	M-956068	VF SATCOM	Drift			
404250	Link 16					
	M-956008	Link 16 og datalink	Drift			
408150	FENNEC					
	PJ-M-LU-1027	FENNEC opdatering	Systemopdatering			
	M-956012	FENNEC	Drift			
420200	EH101					
	PJ-M-LU-1035	EH101 simulator	Anskaffelse			
	PJ-M-LU-1039	EH101 opdatering	Systemopdatering			
	M-956017	EH101	Drift			
424100	SEAHAWK MH-60R					
	M-956626	SEAHAWK	Drift			
428100	F-16					

	M-956024	F-16	Drift			
	M-956646	F-16, Sidewinder, AIM-9X	Drift			
428250	Selvbeskyttelsesudstyr til fly					
	PJ-M-LU-1059	F-16 Electronic Warfare	Anskaffelse			
	M-956021	F-16 EW	Drift			
	M-956057	F-16 ALE-40 chaff/flares	Drift			
440100	C-130J					
	PJ-M-LU-1031	C-130J Blok 8.1	Systemopdatering			
	M-956015	C-130J	Drift			
440200	CL-604					
	PJ-M-LU-1036	CL604 søgeradar/cockpit	Systemopdatering			
	M-956037	CL-604	Drift			
442100	Brand og redningsudstyr					
	PJ-M-LU-1034	Crashtendere	Anskaffelse			
	M-956038	Brand og redning	Drift			
442200	Flyve- og nødudstyr					
	M-956043	Flyve- og nødudstyr	Drift			

442250	Flyvekortdata og blanketter					
	M-956064	Kortdata til PFPS	Drift			
442350	Flyvepladsudstyr					
	M-956041	Flyvepladsudstyr	Drift			
444100	Nyt kampfly, F35					
	M-954010	Nyt kampfly, F35	Drift			
	M-956633	Nyt kampfly, F35	Drift			
448100	Øvrige, luft					
	M-956044	Måle- og testudstyr	Drift			
	M-956648	SAR Grønland	Drift			
	M-980059	Laboratorium	Drift			
	M-986092	Værkstedsudstyr	Drift			
702100	Øvrige, Forsvarets Depot og Distribution					
	M-956062	Drivmidler	Drift			
	M-986093	Øvrige opgaver Forsvarets Depot og Distribution	Drift			
	M-986119	Lokalkøb	Drift			

BESKRIVELSE AF STØRRE MATERIELINVESTERINGER OG STØRRE MATERIELDRIFTS- OPGAVER

Af den skematiske opgørelse fremgår for hvilke materielkapaciteter, der planlægges større investeringer (anskaffelse og systemopdateringer) eller større driftsopgaver samt en forventet investeringsperiode.

Efterfølgende er en kort beskrivelse af materielkapaciteterne. Beskrivelsen omfatter dels en generel del, dels en overordnet beskrivelse af investeringen eller driftsopgaven.

200150 – Kampvogn Leopard 2 A5 DK

Kampvogn Leopard 2 A5 er Hærens kraftigste våben, og kapaciteten vil i den førstkomende investeringsperiode gennemføre en større systemopdatering. Tyske Krauss-Maffei skal gennemføre opdateringen af 38 kampvogne, der har til formål at forlænge kampvognskapacitetens operative levetid frem til 2035 samt forbedre kapacitetens funktionalitet.

- **M-936094 Kampvogn 2 A5 DK.**

Driften af kampvognskapaciteten dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og forskellige komponenter, der er nødvendig for at holde Hærens kampvogne operativ.

200200 - PMV PIRANHA III C

Piranha III C er en hjuldrevne pansrede mandskabsvogn, som er anskaffet i fire forskellige konfigurationer. Mandskabsvognen er produceret af schweiziske Mowag og har været anvendt i Hæren siden 2004.

- **PJ-M-LA-1066.**

Systemopdatering af Piranha III C således at kapaciteten kan opretholdes til efter 2030.

- **M-936041 Piranha.**

Driften af Piranha III C dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og forskellige komponenter, der er nødvendig for at holde Hærens antal af denne type mandskabsvogn operativ.

200250 – Infanterikampkøretøj (IKK) CV9035 DK

Infanterikampkøretøj CV9035 er et pansret bæltebæret køretøj med tårn, der blandt andet kan medbringe syv kampsoldater. Infanterikampkøretøjet er produceret af svenske Hägglunds og har været anvendt i Hæren siden 2006. Køretøjet har i forhold til Hærens andre mandskabsvogne en forøget beskyttelse og ildkraft og er udstyret med et højteknologisk ildledelsessystem, så køretøjet kan bekæmpe mål under alle lys- og vejrforhold.

- **PJ-M-LA-1071 IKK CV9035 systemopgaver.**

Systemopdatering af køretøjet omfatte en større opdatering, således at køretøjer kan opretholde operative status og følger med den generelle udvikling.

- **M-936269 IKK CV9035 DK drift.**

Driften af IKK CV9035 DK dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og forskellige komponenter, der er nødvendig for at holde Hærens antal af infanterikampkøretøjet operativt.

200350 - PMV M113 G3/G4

Den bæltedrevne pansrede mandskabsvogn M113 har været Hærens primære pansrede mandskabsvogn igennem en længere årrække. Igennem årene er der sket en række opdateringer af køretøjet. Den seneste model G4 har blandt andet forbedret bundbeskyttelse og brandundertrykkelsessystem. I takt med indfasning af Piranha 5 forventes det, at mandskabsvogn M113 udfases helt eller delvist i løbet af de næste fem til ti år.

- **M-938848 PMV M113 G3/G4 drift.**

Driften af PMV M113 dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og forskellige komponenter, der er nødvendig for at holde Hærens antal af denne type mandskabsvogn operativ. Driften af PMV M113 dækker over kapacitetsbevarende tiltag, og der forventes ikke udviklingsmæssige tiltag i forhold til køretøjet.

200450/700 - Pansrede patruljekøretøjer

Hærens nuværende pansret patruljekøretøj Eagle IV er et beskyttet hjuldevne terrænkøretøj, der anvendes til alle patrulje- og opklaringsopgaver samt til en række andre opgaver. Køretøjet er produceret af schweiziske Mowag og har været anvendt i Hæren siden 2007. Hæren er i gang med at gennemføre en erstatningsanskaffelse på henholdsvis på kort sigt og længere sigt.

- **PJ-M-LA-1062 Pansrede patruljekøretøjer.**

I forbindelse med forsvarsforliget 2010 – 2014 blev det besluttet at anskaffe en nyt pansrede patruljekøretøj til Hæren. Anskaffelsen er planlagt i den førstkomende investeringsperiode og skal være et supplement til Hærens eksisterende patruljekøretøj Eagle IV.

- **M-93Z001 Pansrede patruljekøretøjer.**

I løbet af den sidste investeringsperiode planlægges på at erstatningsanskaffe det pansrede patruljekøretøj Eagle IV.

- **M-936293 Eagle IV drift.**

Driften af Eagle IV (og på sigt nye køretøjstyper) dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og forskellige komponenter, der er nødvendig for at holde Hærens antal af pansret patruljekøretøjer operativ. Selve driften af Eagle IV dækker over kapacitetsbevarende tiltag, og der forventes ikke udviklingsmæssige tiltag i forhold til køretøjet.

200400 - Pansrede mandskabsvogn Piranha 5

I forbindelse med forsvarsforliget 2010 – 2014 blev det besluttet at anskaffe en ny pansret mandskabsvogn. I løbet af 2015 blev det besluttet, at der skal anskaffes mere end 300 Piranha 5 fra schweiziske Mowag.

- **M-936651 Piranha 5 drift.**

Driften af Piranha 5 dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og forskellige komponenter, der er nødvendig for at holde Hærens antal af denne type mandskabsvogn operativ.

- **PJ-M-LA-1106 CBRN opbygning i Piranha 5.**

Projektet skal indbygge et antal CBRN platforme i Piranha 5 køretøjet.

202100/200 – Uniformer/udrustning

Uniformssystemer omfatter kampuniformer, tjenesteuniformer og forskellige typer af fodtøj til alt personel i Forsvaret, herunder Hjemmeværnet. Forsvarets uniformssystem fra 1984 (M/84) er under udfasning. Uniform M/11, multiterræenslørning, er under indfasning men kun som et midlertidigt system. Et nyt samlede uniformssystem planlægges anskaffet i samarbejde med de andre nordiske lande inden for de kommende år.

Udrustning omfatter oppaknings- og bæresystemer, herunder basis og vest samt diverse tasker og rygsække.

- **M-936204 Kampuniform drift.**
Drift og indkøb af kampuniformssystemer, herunder hovedbeklædning, fodtøj, handsker og inder-, mellem- og ydrebeklædning.
- **M-936192 Udrustning.**
Drift og indkøb af reservedele og komponenter til opretholdelse af kapaciteten.

204100 - Skydebanemateriel

Skydeuddannelsesmateriel bruges ved uddannelse af soldater i enkeltmandsuddannelsen og enhedsuddannelsen. Materiellet, der primært består af såkaldte skiverejsere/hejsere, er opstillet i alle skydeterræner og faste skydebaneanlæg.

- **M-931852 Skydebaner drift.**
Drift og indkøb af eksisterende materiel. Efterhånden som skiverejsere mv. bliver teknisk forældede, afløses de løbende af nye typer. Dette sker som en del af den normale drift af skydebaneanlæggene.

204150 - Våbensystemer

Kapaciteten Våbensystemer dækker over en lang række forskellige typer af våben i Forsvaret og herunder mange forskellige våbenkalibre. Nedenstående beskriver kun de områder, der har et økonomisk omfang på over 50 mio. kr.

- **PJ-M-LA-1081 Anskaffelse af våbenstationer.**
Hæren råder over et antal stabiliserede Lemur våbenstationer fra svenske Bofors, der kan monteres på Hærens forskellige køretøjer. Hæren planlægger på at anskaffe et yderligere antal i løbet af den førstkomende investeringsperiode. Samtidig skal den nuværende beholdning af stabiliserede Lemur våbenstationer moderniseres.
- **PJ-M-LA-1111 Opdatering af stabiliserede våbenstationer.**
I sidste investeringsperiode forventer Hæren at skulle opdatere beholdningen af stabiliserede våbenstationer til pansrede køretøjer, således at kapaciteten opretholder forsats operativ status.
- **PJ-M-LA1083 Anskaffelse af vognaffutage (Ringmount) M/15.**

Hæren forventer indenfor de kommende år at indkøbe nye pansrede vognaffutager til det tunge maskingevær (TMG). Affutagen (eller ringmount) skal afløse de nuværende affutager for at opnå en større driftsikkerhed og robusthed.

- **M-938836 Håndvåben under 14.5 mm drift.**

Driften af håndvåben under 14,5 mm dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele for at holde en lang række af Forsvarets våben operative.

- **M-938855 Våben over 14.5 mm drift.**

Omfatter især driften af stabiliserede våbenstation (Lemur), der dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og komponenter til systemet. Lemur er et højteknologisk køretøjsbårent våbensystem, der blev indført i Hæren i 2007. Systemet integrerer optiske dags- og natsensorer, laserafstandsmåler og røgstastere med det tunge maskingevær.

- **PJ-M-LA-1080 Nærbekæmpelsesvåben.**

Nuværende 84 mm panserværnsvåben skal suppleres med et nyt nærbekæmpelsesvåben, således, at Forsvarets enheder fortsat kan udføre nærforsvar og kamp under særlige forhold.

204200 - Ammunition

Forsvaret indkøber løbende en lang række typer af ammunition, der anvendes til uddannelse, under internationale operationer og i forbindelse med det nationale beredskab. Inden for ammunitionsområdet er Forsvaret i gang med at forberede og planlægge et større udbud af forskellige kategorier af ammunition.

- **PJ-M-LA1084 Projekt ammunition drift.**

Driften af værnsmæssig ammunition planlægges at skulle tage udgangspunkt i et antal rammeaftaler, der samlet set dækker Forsvarets behov for ammunition. Rammeaftalerne forventes at blive tildelt til én eller flere tilbudsgivere i løbet af 2017.

Følgende fire ammunitionskategorier forventes at indgå i udbuddet:

- Småkalibret (op til og med 12.7mm).
- Medium/stor kalibret (op til og med 120mm).
- Indirekte skydende våben (mortér, artilleri).
- Pyroteknik.

206100 - Hjul køretøjer

Kapaciteten Hjul køretøjer dækker over en lang række forskellige typer og størrelser af personvogne i Forsvaret. Størsteparten af køretøjerne anvendes til persontransport på vej. Desuden dækker kapaciteten over et mindre antal køretøjstyper, der ligeledes skal kunne anvendes til terrænkørsel. Udviklingen går i retning af færre administrative personvogne til persontransport på vej, da en reducere ses mulig gennem en større anvendelse af puljer. Antallet af terrængående personvogne vil ligeledes løbende blive reduceret. Kapaciteten dækker endeligt over et antal busser i forskellige størrelser.

- **PJ-M-LA-1073 Køretøjer.**

En større del af Forsvarets personvogne er nedslidte og forældede. I forbindelse med den løbende udskiftning af køretøjsflåden har Forsvaret igangsat et større kategoriprogram. Dette program skal blandt andet øge anvendelsen af rammeaftaler, således at kapacitetsområdet kan optimeres.

- **M-936030 Hjul køretøjer diverse drift.**

Driften dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele og komponenter til personvogne. Desuden dækker driften autohjælp og servicekontrakter.

- **M-938803 Køretøjer.**

Dækker over løbende indkøb til og vedligeholdelse af flatrack, veksellad, lastvogne og busser i Forsvaret.

206150 - Lastvogne

Kapaciteten Lastvogne dækker over en lang række forskellige typer og størrelse af lastvogne i Forsvaret, herunder om lastvogne skal anvendes udelukkende til vejkørsel eller også terrænkørsel. Forsvaret anvender fortrinsvis lastvogne til godstransport, da persontransport på lastvogne kun foregår i mindre omfang i dag. Inden for godstransport forventes der indkøb af færre specielopbyggede lastvogne og i højere grad anskaffelse af standard lastvogne, der opererer med flatracks og lignende.

- **M-936275 Lastvogne drift.**

Driften dækker over vedligeholdelse og indkøb af reservedele til Forsvarets lastvogne.

206250/208350 – Bjærgningsvogne (Leopard 1 Wisent)

Bjærgningsvogn Leopard 1 Wisent anvendes i Hæren til støtte for kampvogns- og infanterienheder. Vognen er opbygget på en Leopard 1 undervogn og er blevet udrustet med en bjærgnings- og krankapacitet. Wisent bjærgningskøretøjet forventes at kunne opretholde operativ status i endnu fem til ti år.

- **PJ-M-LA-1108 Erstatningsanskaffelse ingeniørkøretøjer og bjærgningsvogn.**

Da Hærens nuværende bjærgningsvogn med tiden bliver teknisk og operativt forældede, forventer Hæren at anskaffe nye pansret bjærgningskøretøjer. Samtidig forventer Hæren at anskaffe et antal pansret Ingeniørkøretøj.

- **M-936069 Leopard 1 Wisent.**

Driften af Wisent bjærgningskøretøjet dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af en lang række reservedele, der er nødvendig for at holde dette køretøj operativt. Driften af køretøjet dækker over kapacitetsbevarende tiltag, og der forventes ikke udviklingsmæssige tiltag i forhold til køretøjet.

208400 - Entreprenørmateriel

Kapaciteten Entreprenørmateriel dækker over forskelligt materiel og forskellige køretøjstyper. Køretøjerne omfatter traktorer, kraner, gaffeltrucks, gravemaskiner, rendegravere og jordhøvl, hvor hovedparten af køretøjerne anvendes i hele Forsvaret. Desuden omfatter kapaciteten bromateriel,

der anvendes i Hærens ingeniørenheder. Indenfor de seneste par år er der blevet indkøbt pansrede udgaver af de køretøjer, der indgår i kapaciteten.

- **M-932007 Ingeniørmaskiner anskaffelser.**
Omfatter erstatningsanskaffelser for en række af ingeniørmaskinerne, hvis levetid vil udløbe i løbet af sidste investeringsperiode.
- **M-938807 Ingeniørmateriel.**
Driften af entreprenørmateriel dækker over løbende vedligeholdelse og indkøb af reservedele, der er nødvendige for at holde materiellet og køretøjerne operative.

2088550 - CBRN

Kapaciteten CBRN (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear) dækker over forskelligt materiel (masker, dragter og detektorer mv.), der indgår i Forsvarets operative kapaciteter, herunder understøtter Forsvarets CBRN beredskaber.

- **PJ-M-LA-1028 CBRN anskaffelser.**
Anskaffelsen omfatter blandt andet indkøb af nye C-detektorer og CBRN masker.

220100 - Ildstøtte, land

Kapaciteten dækker over alle Hærens ildstøttemidler i form af artilleri og morterer. Kapaciteterne skal yde ildstøtte til Hærens øvrige enheder i relation til gennemførelse af offensive operationer.

- **PJ-M-LA-1098 Nyt artillerisystem til hæren.**
Er et projekt, der skal tilvejebringe et nyt artillerisystem til Hæren.
- **PJ-M-LA-1030 120 mortersystem.**
Omfatter anskaffelse af et nyt mortersystem, der skal indbygges i Piranha 5 køretøjet.
- **M-938904 Mortersystemer.**
Dækker over driften af det fremtidige mortersystem

220150 - UAS

Puma mini-UAS (unmanned aircraft system) fra amerikanske AeroVironment er et lille ubemandet luftfartøj udstyret med forskelligt elektronik, der kan gennemføre opgaver indenfor rekognoscerings- og overvågning.

- **M-936286 Mini UAS.**
Omfatter driften generelt samt en systemopdatering af UAS kapaciteten.

220200 - Sensorer, land

Denne kapacitet udgøres af følgende: Natbriller (lysforstærkning), Termisk observationsudstyr og våbensigter, kørestøttesystem, mobilt modulært sensorsystem, video down link samt laser target designator.

- **PJ-M-LA-1033 Observations- og sensor materiel.**
Projekt til anskaffelse af termisk sigte- og sensormateriel.

- **M-938906 Landbaseret sensorer.**
Driften af de landbaserede sensorsystemer.
- **PJ-M-LA-1032 Mørkekampmateriel.**
Projekt til anskaffelse af nye natbriller.
- **M-937473 Våbensigter.**
Projekt som skal anskaffe nye våbensigter til følgende systemer: Geværer, maskingeværer, dyssekanoner og finskytterifler.

222100 - Containere

Kapaciteten dækker over de mest gængse containere, der anvendes i Forsvaret, både til transport og i lejre, herunder beboelse, kontor og sanitet med mere.

- **PJ-M-LA-1048.**
Projektet dækker anskaffelse af nye containere.

222150 - Lejrmateriel

Kapaciteten indeholder materiel til etablering og opretholdelse af Forsvarets lejrkoncept. Feltrationer indgår i kapaciteten.

- **M-936111 Feltrationer.**
Drift og udvikling af Forsvarets feltrationer, således at produktionen af feltrationer foregår i tilstrækkeligt mængde og kvalitet.

222200 - Sanitetsmateriel

Forsvaret råder over en stor mængde sanitetsmateriel indenfor medico-, tandklinik- og hospitalsudstyr. Af større materielgenstande indenfor de tre kategorier skal nævnes:

- Respirator, tryk- og elektrisk drevne
- AED hjertestarter
- Diatermi (El kirurgi)
- Dental røntgen
- Medicinsk overvågningsudstyr
- Instrumentvaskere (Autoklaver)
- Iltkonzentrator

- **M-938851 Sanitetsmateriel.**
Drift af kapaciteten.

224100 - ECM-systemer

Kapaciteten dækker over de electronic countermeasures (ECM) som Hæren råder over, køretøjs- såvel som mandskabsbårne. ECM yder støtte til og sikre af soldater indsat i internationale operationer.

- **PJ-M-LA-1005 Anskaffelse af køretøjsbåret ECM-7.**
Anskaffelsen af nyt køretøjsbaserede ECM system.

224200 - Simulationssystemer

Kapaciteten indeholder en række simulationssystemer herunder laser duel system, som anvendes til at øge realismen i feltuddannelsen. Garnisonsskydesimulator som anvendes til den indledende skydeuddannelse på håndvåben. Steel Beasts som anvendes til uddannelse af køretøjsbesætninger i operativopgaveløsning, samt i uddannelsen af officerselever.

- **M-937489 Hæren simulation.**
Drift af Hærens forskellige simulationssystemer.
- **M-934013 I-LDS.**
I-DLS (instrumenteret laser duel system) projektet står for driften og udviklingen af Hærens eksisterende laser duel system.

227000 - Taktisk netværk C2IS (HRN C2IS)

Er Hærens Command and Control information System (C2IS) som udgøres af Hærens taktiske kommunikationsnetværk (HTK), computere, køretøjsnetværk, dataradioer, mobil satellitkommunikation og battle management system (BMS). Generelt er målet med projekterne at etablere en platform, hvorpå Hæren kan udbygge den digitale kapacitet til at støtte op omkring netværksbaserede operationer (NBO), idet denne anvendes til udveksling af IP-baseret taktisk kommunikation mellem mobile platforme, samt internt i disse platforme.

- **M-937482 HTK Drift af netværk.**
Omfatter driften af og den gradvise udbygning af HTK netværket.
- **M-986618 SITAWARE-ELA.**
Dækker over drift og vedligeholdelse af Forsvarets SitaWare-baserede command & control systemer.
- **PJ-M-LA-1016 HTK køretøjsnetværk.**
Omfatter opbygning af prototyper og efterfølgende serieproduktion af en række kommunikationsplatforme, der blandt andet skal indbygges i Hærens køretøjer.
- **M-93X100 HTK-E materiel.**
Omfatter erstatningsanskaffelse af hardwaren, der anvendes i regi af HTK, og som er indbygget i diverse platforme.

228250 - Radiostationer, land

Kapaciteten dækker blandt andet over følgende radiosystemer:

- AN-PRC 152 – Taktisk Radio. AN/PRC 152 fungerer som kommunikationsmiddel på kort til mellemlang afstand (op til 30KM i 50W forstærker).
- Secure Personal Radio (SPR) & Audioløsning (V60/X5/EC60). SPR er et taktisk kommunikationsmiddel der benytter UHF frekvensområdet 350-450MHz og anvender AES kryptering. Findes i en håndholdt udgave til afsiddet personel samt en platformsudgave for fast montering i køretøjer, CIS centre mv.

- VHF/UHF AN/PRC 117F. Systemet AN/PRC 117F er senest anskaffet i 2005, som den teknologiske afløser for 117D. Radioen er en dualband radio i frekvens området 30MHz til 512MHz.
  - VHF/UHF AN/PRC 117G. Systemet AN/PRC 117G er anskaffet i 2013, som den teknologiske afløser for AN/PRC 117F
  - HF - RF5800H og AN/PRC 150C. Systemet er anskaffet i 2001, som den teknologiske afløser for COMMANDER. Radioen er en delvis dualband radio, i frekvens området 1,6 MHz til 60 MHz.
  - Data Radio - EnHCDR (Enhanced High capacity Data Radio). EnHCDR er databærer i Hærens Taktiske Kommunikation (HTK). Systemet EnHCDR er oprindeligt anskaffet som HCDR i 2011 og bliver opgraderet til EnHCDR i løbet af 2014-2016.
- **M-93Z008 Nyt intercom i pansrede køretøjer.**
Omfatter anskaffelse af nyt intercom system til et antal af Hærens pansrede køretøjer.
  - **M-931027 HTK dataradio.**
Projektet dækker over driften af Data Radio - EnHCDR.

300100 - Fregatter

Søværnet har tre fregatter af IVER HUITFELDT-klassen. Fregatternes opgaver omfatter suverænitetsbevarelse og myndighedsopgaver til søs, maritime sikkerhedsoperationer som eksempelvis pirateribekæmpelse, maritime kampoperationer med tyngde på overflade- og luftkrigsførelse, evakuerings- og humanitære operationer, katastrofehjælp samt kommandoplatform for en stab. Fregatterne kan hver medtage én helikopter. Det er besluttet, at Danmark skal bidrage til NATO's missilforsvar i form af en fregatbaseret radarkapacitet, men der er på nuværende tidspunkt ikke truffet beslutning om radartype eller antallet af fregatter, der opgraderes.

- **M-946601 Drift af IVER HUITFELDT-klassen.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af fregatterne, hvor hvert skib specifikt gennemgår et hovedeftersyn hvert femte år. Materieldriften på M-946601 omfatter kun selve platformsdelen men ikke våben- og sensorsystemer.

301100 - Støtteskibe

Søværnet har to støtteskibe af ABSALON-klassen. Støtteskibenes opgaver omfatter suverænitetsbevarelse og myndighedsopgaver til søs, maritime sikkerhedsoperationer som eksempelvis pirateribekæmpelse, maritime kampoperationer med tyngde på overflade- og luftkrigsførelse, evakuerings- og humanitære operationer, katastrofehjælp, kommandoplatform for en stab, kommandoplatform for specialoperationsstyrker, forsynings- og støtteopgaver, transportopgaver samt hospitalsskib. Støtteskibene kan hver medtage to helikoptere.

- **M-946030 Drift af ABSALON-klassen.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af støtteskibene, hvor hvert skib specifikt gennemgår et hovedeftersyn hvert femte år. Materieldriften på M-946030 omfatter kun selve platformsdelen men ikke våben- og sensorsystemer.

302100 - Inspektionsskibe

Søværnets fire inspektionsskibe af THETIS-klassen, to inspektionsfartøjer af KNUD RASMUSSEN-klassen samt inspektionskutteren TULUGAQ opererer i Nordatlanten, hvor opgaverne omfatter overvågning af territoriet, suverænitetsbevarelse, inspektions- og søredningstjeneste samt støtte til det civile samfund ved Grønland og Færøerne. Inspektionsskibene af THETIS-klassen kan hver medtage én helikopter. KNUD RASMUSSEN-klassen har helikopterdek, men ingen hangar, hvilket

muliggør modtagelse af middeltunge helikoptere, optankning af disse og for et kortere tidsrum at have en helikopter om bord. Som erstatning for inspektionskutteren TULUGAQ er et tredje inspektionsfartøj af KNUD RASMUSSEN-klassen under bygning. Inspektionsskibene af THETIS-klassen planlægges på et fremtidigt tidspunkt erstattet af nye inspektionsskibe.

- **PJ-M-MA-1007 Erstatningsanskaffelse for THETIS-klassen.**

Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af nye inspektionsskibe som erstatning for Søværnets fire inspektionsskibe af THETIS-klassen, når disse på lang sigt er udtjente.

- **M-946022 Drift af THETIS-klassen.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af inspektionsskibene, hvor hvert skib specifikt gennemgår et hovedeftersyn hvert femte år. Materieldriften på M-946022 omfatter kun selve platformsdelen men ikke våben- og sensorsystemer.

304100 - Hjælpekibe

Kapaciteten omfatter en række større og mindre miljøskibe og miljøfartøjer, hvis opgave er at bekæmpe olieforurening i indre danske farvande samt – afhængigt af størrelse – tillige i Østersøen og Nordsøen. Skibene og fartøjerne er operativt forældede, og der skal anskaffes ny og tidssvarende kapacitet. Derudover er der planlagt etablering af en lægtvandskapacitet, dvs. anskaffelse af kapacitet, der kan operere på særligt lav vanddybde.

- **PJ-M-MA-1006 Etablering af lægtvandskapacitet.**

Materielinvesteringen omfatter etablering af en lægtvandskapacitet til at bekæmpe olieforurening på særligt lav vanddybde. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse forventer at påbegynde udbud primo 2017.

- **PJ-M-MA-1011 Nye havmiljøenheder til Søværnet.**

Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af nye og tidssvarende miljøskibe som erstatning for de eksisterende operativt forældede miljøskibe og miljøfartøjer. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse forventer at påbegynde udbud primo 2017.

306100 - Patruljefartøjer

Kapaciteten omfatter Søværnets seks patruljefartøjer af DIANA-klassen, der opererer i danske farvande, hvor deres opgaver omfatter farvandsovervågning, suverænitetshævdelse, søredningstjeneste, mindre transportopgaver samt slæbning af skydemål. Kapaciteten omfatter yderligere dykkeruddannelsesfartøjet SØLØVEN.

- **M-946025 Drift af DIANA-klassen.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af patruljefartøjerne af DIANA-klassen, hvor hvert skib specifikt gennemgår et hovedeftersyn hvert femte år. Materieldriften på M-946025 omfatter kun selve platformsdelen men ikke våben- og sensorsystemer.

308100 - Fartøjer, maritime

Kapaciteten omfatter en række større og mindre fartøjer, bl.a. Kongeskibet DANNEBROG, transportfartøjet SLEIPNER, søopmålingsfartøjer, uddannelsesfartøjer for kadetter, minerydningsfartøjer, slæbebåde, chalupper, gummibåde, sejlfartøjer samt hurtigtgående indsats- og søredningsfartøjer. Forsvaret stiller Kongeskibet DANNEBROG til rådighed for Hendes Majestæt Dronningen og den kongelige familie. De øvrige fartøjer anvendes i et bredt og mangeartet opgavespektrum, der bl.a. omfatter transportopgaver, søopmåling, uddannelsessejls og indsættelse i forbindelse med specialoperationer.

- **M-941088 Mindre fartøjer til søværnet.**
Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af en række større og mindre fartøjer som erstatning for andre større og mindre fartøjer, når disse er udtjente.
- **PJ-M-MA-1008 Kapacitetsvidereførelse af søværnets gummibåde.**
Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af en større type gummibåd til søværnets enheder af ABSALON-klassen, IVER HUITFELDT-klassen, THETIS-klassen og KNUD RASMUSSEN-klassen, når eksisterende 7,5 meter gummibåde på kort sigt forventeligt er nedslidte og må udfases.
- **PJ-M-MA-1033 Erstatningsanskaffelse MCM droner.**
Materielinvesteringen omfatter en erstatningsanskaffelse af de nuværende fire minerydningsdroner af MSF-klassen samt tilhørende systemintegration af diverse udstyr således, at de nye platforme kan fjernstyres ubemandet i minefarligt område
- **M-946029 Drift af Kongeskibet DANNEBROG.**
Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af kongeskibet DANNEBROG, hvor skibet gennemgår eftersyn og tages i dok hvert år.

320100 - Kystredningstjenestens fartøjsmateriel

Kapaciteten omfatter en række større og mindre redningsfartøjer – bl.a. motorredningsbåde og hurtigtgående, lette redningsbåde – der er stationeret på og opereres fra kystredningstjenestens i alt 21 redningsstationer fordelt rundt i landet. Fartøjerne har varierende alder, og flere af dem står for at skulle udskiftes.

- **PJ-M-MA-1001 Erstatningsanskaffelse af motorredningsbåde.**
Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af tre motorredningsbåde til kystredningstjenesten som erstatning for andre motorredningsbåde, der er aldrende og på kort sigt vurderes at være nedslidte og skal udskiftes.
- **M-946639 Drift af Kystredningstjenestens fartøjsmateriel.**
Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Kystredningstjenestens fartøjsmateriel. Materieldriften på M-946639 omfatter kun selve platformsdelen men ikke våben- og sensorsystemer.
- **PJ-M-MA-1037 Fase 2 af erstatningsanskaffelse af motorredningsbåde til kystredningstjenesten**
Projektet omfatter fase 2 af den planlagte MRB erstatningsanskaffelse og indeholder tentativt 6 stk. motorredningsbåde (MRB) som erstatning for ældre og udtjente MRB til kystredningsstationerne ved Grenå, Neksø, Hirtshals, Gedser, Hvide Sande og Thorsminde.

322100 - Hjemmeværnets fartøjer

Kapaciteten omfatter Marinehjemmeværnets i alt 30 fartøjer, der er stationeret ved og opereres af Marinehjemmeværnets flotiller fordelt rundt i landet. Fartøjerne er designet til løsning af opgaver i danske farvande, idet opgaverne bl.a. omfatter farvandsovervågning, dvs. overvågning af skibstrafikken, havmiljøovervågning, maritim forureningsbekæmpelse samt eftersøgnings- og redningstjeneste. Fartøjerne fungerer endvidere som støtte til Politiet, Skat og andre civile myndigheder, når disse myndigheder har behov for maritim støtte for at kunne løse deres opgaver på havet.

- **M-966004 Drift og vedligeholdelse af Hjemmeværnets fartøjer.**
Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Marinehjemmeværnets fartøjer. Materieldriften på M-966004 omfatter kun selve platformsdelen men ikke sensorsystemer.

324100 - Luftforsvarsmissilsystemer

Kapaciteten omfatter såvel sensorer som missiler af typen Evolved Sea Sparrow Missile (ESSM) til at kunne imødegå indkommende lufttrusler i form af fly eller missiler. Luftforsvarsmissilsystemerne i Søværnet er installeret om bord i fregatterne af IVER HUITFELDT-klassen samt støtteskibene af ABSALON-klassen.

- **PJ-M-MA-1017 Erstatningsanskaffelse af belyningsradarer (CWI).**

Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af belyningsradarer – såkaldte Continuous Wave Illuminators – som erstatning for aldrende og nedslidte eksisterende belyningsradarer. En belyningsradar anvendes i forbindelse med missilengagementer mod indkommende lufttrusler.

346100 - Minerydningssystemer, maritime

Kapaciteten omfatter udstyr til brug for identifikation af genstande på havbunden samt udstyr til rydning af miner, ammunition mv. Kapaciteten er modulært opbygget og omfatter bl.a. et containeriseret kommando- og kontrolmodul, et containeriseret dykkermodul, slæbesonarer – såkaldte Side Scan Sonars – samt undervandsdroner. I forbindelse med minerydningsoperationer anvendes fartøjer fra kapaciteten fartøjer, idet flere fartøjer er særligt bygget og indrettet til minerydningsoperationer. Endvidere indebærer det modulære koncept, at minerydningskapaciteten kan medtages om bord i diverse større skibe samt operere fra disse. Kapacitetens Side Scan Sonars er aldrende og slidte, hvorfor de står for snarlig udskiftning.

- **PJ-M-MA-1009 Erstatningsanskaffelse for Side Scan Sonars.**

Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af et antal Side Scan Sonars samt systemintegration til fjernstyrede droner som erstatning for aldrende og på kort sigt nedslidte eksisterende Side Scan Sonars.

- **M-946638 Drift af minerydningssystemer.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Søværnets minerydningssystemer.

348100 - Navigationssystemer

Kapaciteten omfatter søværnets navigationssystemer, der bl.a. omfatter elektroniske søkorts-systemer, gyroer og gyrorepeatere, civile og militære satellitnavigationssystemer, ekkolod, logge, Voyage Data Recorders, Automatic Identification Systems og meteorologisystemer.

- **M-946068 Drift af navigationssystemer.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Søværnets og Marinehjemmeværnet navigationssystemer.

368100 - Skibsbårne kommando-, kontrol- og informationssystemer

Kapaciteten omfatter Søværnets kommando-, kontrol- og informationssystemer om bord i fregatterne, støtteskibene, inspektionsskibene og inspektionsfartøjerne. De skibsbaserede kommando-, kontrol- og informationssystemer benyttes til den centrale koordinering og styring af skibenes operative indsættelse. Systemerne kontrollerer således skibenes sensorer og våben, opbygger det maritime situationsbillede og udveksler informationer med landbaserede kommandofaciliteter og andre mobile enheder.

- **M-946081 Drift af skibsbårne kommando-, kontrol- og informationssystemer.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Søværnets skibsbårne kommando-, kontrol- og informationssystemer.

380100 - Simulationssystemer i Søværnet

Kapaciteten omfatter Søværnets simulationssystemer, der bl.a. omfatter en såkaldt taktisk træner, hvor scenarier og krigsspil kan trænes og øves, samt navigations- og brosimulatorer. Kapaciteten er under udvidelse til også at omfatte andre simulatorer som eksempelvis sensor- og våbensimulatorer med henblik på uddannelse, træning og øvelse.

- **M-941024 Drift af simulationssystemer i Søværnet.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Søværnets simulationssystemer.

382100 - Artillerisystemer, maritime

Kapaciteten omfatter Søværnets artillerisystemer, der omfatter 35 mm, 76 mm og 127 mm pjecer/kanoner. Kapaciteten omfatter endvidere ildledelsesmoduler til brug i forbindelse med engagement med artilleripjecer.

- **M-946039 Ildledelsesmoduler.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Søværnets ildledelsesmoduler til artilleripjecer.

- **M-946086 Søværnets overfladeammunition.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Søværnets overfladeammunition, herunder genforsyning af 35 mm, 76 mm og 127 mm ammunition.

384100 - Sensorsystemer, maritime

Kapaciteten omfatter skibsbårne sensorer, der bl.a. omfatter varslingsradarer, navigationsradarer, helikopteranflyningsradarer, varmesøgende kameraer, radarvarslingsystemer samt det såkaldte IFF system til identifikation af skibe og fly.

- **PJ-M-MA-1010 Etablering af sensorkapacitet til brug i ballistisk missilforsvar.**

Materielinvesteringen omfatter etablering af sensorkapacitet på fregatterne af IVER HUITFELDT-klassen til brug i ballistisk missilforsvar.

385100 - Missilvildledningssystemer

Kapaciteten omfatter missilvildledningssystemer, der anvendes til selvbeskyttelse af egen enhed. Søværnet råder over passiv ammunition – såkaldte chaff-ladninger – der afskydes for at "forvirre" indkommende missiler med henblik på at forhindre, at missilerne låser på egen enhed.

- **PJ-M-MA-1024 Nyt missilvildledningssystem.**

Materielinvesteringen omfatter anskaffelse på mellemlang sigt af et nyt missilvildledningssystem som erstatning for Søværnets eksisterende missilvildledningssystem.

386100 - Kommunikationssystemer, maritime

Kapaciteten omfatter kommunikationssystemer om bord i Søværnets skibe og fartøjer. Systemerne omfatter bl.a. radiomateriel og satellitudstyr samt det internationale system til maritim nød- og sikkerhedskommunikation, Global Maritime Distress and Safety System (GMDSS).

- **M-946071 Drift af skibsbårent radioudstyr.**

Materieldriften omfatter udgifter til drift og vedligeholdelse af Søværnets kommunikationssystemer.

387100 - Taktiske informationssystemer

Kapaciteten omfatter taktiske informationssystemer om bord i Søværnets skibe og fartøjer. Systemerne omfatter linksystemer af forskellig type, der anvendes til datakommunikation med Forsvarets øvrige operative kapaciteter og internationale samarbejdspartnere.

- **PJ-M-MA1005 Taktisk datalink til Søværnet.**

Materielinvesteringen omfatter modifikation på kort sigt af datalinkudstyr om bord i Søværnets skibe med henblik på at forbedre og fremtidssikre kommunikationsevnen med Forsvarets øvrige operative kapaciteter og internationale samarbejdspartnere.

390100 - Flere kapaciteter, maritime

Flere kapaciteter, maritime dækker over en række områder, herunder en række beskyttelsesmoduler.

- **PJ-M-MA-1032 Maritime Force anf Harbour Protection kapacitet.**

Materielanskaffelsen ses overordnet at udgøre et antal deployerbare/modulopbyggede Maritime Force and Harbour Protection sæt indledningsvis indeholdende, Long Range Acoustic Device, flydespærringer, dykker detektionssystem, infrarødt kameraudstyr/sensor, CCTV udstyr, diverse våbensystemer.

400100 – ROYAL DANISH NAVY COMMAND CONTROL & INFORMATION SYSTEM (RDN CCIS)

RDN CCIS er Søværnets primære system for at skabe maritim domænebevidsthed indenfor Danmarks nationale søterritorium og det maritime interesseområde i øvrigt. RDN CCIS tilfører operationscenteret beslutningsstøtte i forbindelsen med opgaveløsningen, for så vidt angår både militære og civile opgaver. Systemet består af en uklassificeret del (der understøtter kystvagtopgaverne, herunder tilvejebringelse af maritim domænebevidsthed) og en klassificeret del (der understøtter de militære opgaver).

- **PJ-M-LU-1021 Landbaseret elektrooptik.**

Materielinvesteringen omfatter etablering af semi-automatiske kamera- og sensorsystemer placeret i den danske kystnære geografi. Kamera- og sensorsystemet skal anvendes til identifikation, klassifikation og verifikation af skibe og bidrage til en kontinuerlig maritim situationsbevidsthed.

- **M956618 Royal Danish Navy Drift.**

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har indgået en flerårig drifts- og vedligeholdelseaftale med de danske firmaer SYSTEMATIC og NAVICON, hvilket betyder, at såvel hardware og software i RDN CCIS løbende opgraderes og tilpasses i forhold til den teknologiske udvikling, ændringer i Forsvarets operative behov og de gentagne ændringer i krav til informationsudveksling blandt andet jævnfør EU-direktiver.

402100 – Varslingsradarer, deployerbar

Kapaciteten omfatter mobile langtrækkende radarer af typen TPS-77 og mobile korttrækkende radarer af typen RAC 3D. Radarerne indgår i opbygningen af et opdateret situationsbillede af aktiviteter i luftrummet over Danmark som del af den danske suverænitetsbevarelse. Radarerne er mobile og kan deltage i internationale operationer.

- **M954000 TPS77 opdatering.**

Materielinvesteringen omfatter en teknologisk opdatering af TPS-77 radarerne for at tilpasse systemet til de fremtidige tekniske og operative krav.

402200 – Varslingsradarer, stationær

Kapaciteten omfatter stationære varslingsradarer til overvågning af de danske farvande samt det danske luftrum. Radarerne indgår i opbygningen af et opdateret situationsbillede af aktiviteter i de danske farvande samt det danske luftrum som del af den danske suverænitetsbevarelse.

- **PJ-M-LU-1006 Overfladevarslingsradarer.**

Materielinvesteringen omfatter erstatningsanskaffelse af de danske kystradarsystemer. Radarerne anvendes til kontinuerlig radarovervågning af de danske farvande, så skibe der gennemsejler dansk søterritorium erkendes og kan følges af de maritime overvågningscentre.

- **PJ-M-LU-1024 Sensorer Skagen og Bornholm.**

Materielinvesteringen omfatter erstatningsanskaffelse af langtrækkende varslingsradarer på Skagen og Bornholm. Radarerne indgår i opbygningen af et opdateret situationsbillede af aktiviteter i luftrummet over Danmark som del af den danske suverænitetsbevarelse.

402250 – Lufttrafikkontrolsystemer

Kapaciteten, som overordnet omfatter lavdækningsradar, kontrol- og kommunikationssystem, navigations- og anflyvningshjælpemidler, anvendes i døgndrift på flyoperative flyvestationer/luft- havne til kontrol af civil og militær lufttrafik. Udstyret er nødvendigt for at lufttrafikkontrolenhederne på de flyoperative flyvestationer kan løse deres opgave og kommunikere med de civile lufttrafikkontrol enheder og myndigheder omkring afvikling af lufttrafikken i Danmark.

- **M956010 Sensorer og Air Traffic Control drift.**

Materieldriften omfatter drift af Air Traffic Control systemer samt vedligeholdelse af stationære radarer, mobile radarer og kystradarer herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele og lignende.

404100 – Kommunikationsfaciliteter

Kapaciteten omfatter Kommunikationsfaciliteter, herunder satellit-, radio- og antennesites samt operationscentre. Kommunikationsfaciliteterne understøtter operationscentrenes strategiske, operative og taktiske radiokommunikation mellem myndigheder, enheder samt enkeltpersoner i forbindelse med opgaveløsning nationalt, regionalt, i Arktis, i nordatlanten og globalt.

- **M956068 Værnsfælles Satellit Kommunikation (SATCOM) drift.**

Materieldriften omfatter blandt andet vedligeholdelse af satellit terminaludstyr, satellit jordstationen i Karup og betaling af bidrag til Wideband Global Satellite programmet.

404250 – Link 16

Link 16 er en højkapacitets-, multifunktionel, krypteret og jamming-resistent dataforbindelse til udveksling af taktiske informationer mellem Forsvarets enheder. Link 16 indgår som en vigtig kapacitet til understøttelse af netværksbaserede operationer såvel nationalt som internationalt (anvendes af NATO).

- **M956008 Link 16 og datalink drift.**

Materieldriften omfatter vedligeholdelse af hardware og software i Link 16 infrastrukturen.

408150 – FENNEC

FENNEC helikopterne er lette transport- og observationshelikoptere. Helikopterne anvendes blandt andet til uddannelsesstøtte af Forsvarets enheder, herunder Jægerkorpset og Frømandskorpset. Helikopterne anvendes også til at yde almindelig hjælp til Politiet i form af humanitær eftersøgning, kriminalteknisk støtte samt støtte til Politiets Efterretningstjeneste til indhentning af efterretninger/informationer.

- **PJ-M-LU-1027 FENNEC opdatering.**

Materielinvesteringen omfatter en teknologisk opdatering af FENNEC helikopterne i forhold til blandt andet Avionics, VHF radio og sensorer. Opdateringen skal tilgodese fremtidige operative og tekniske krav til helikopterne, herunder krav fra de civile luftfartsmyndigheder (Eurocontrol).

- **M956012 FENNEC drift.**

Materieldriften omfatter løbende vedligeholdelse af helikopterne herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele og lignende.

420200 – EH101

EH-101 "Merlin" helikopterne er transport- og redningshelikoptere. Helikopterne anvendes i det nationale redningsberedskab, herunder til søredning og patienttransporter. Helikopterne anvendes også i internationale operationer til taktisk troppetransport.

- **PJ-M-LU-1035 EH101 Simulator.**

Materielinvesteringen omfatter køb af en EH-101 simulator, der skal placeres i Karup. Simulatoren skal anvendes til at foretage simulatortræning af EH-101 helikopterbesætningerne.

- **PJ-M-LU-1039 EH101 Opdatering.**

Materielinvesteringen omfatter en større teknologisk opdatering af EH101 helikopterne, herunder udskiftning af helikopternes hovedcomputer og skærme.

- **M956017 EH101 drift.**

Materieldriften omfatter løbende vedligeholdelse af helikopterne herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele og lignende.

424100 – SEAHAWK MH-60R

MH-60R "Seahawk" helikopterne er maritime helikoptere der anvendes på Forsvarets helikopter-bærende skibe, herudover indgår helikopterne i Forsvarets samlede helikopterressourcer. Helikopterne anvendes bl.a. til maritim overvågning, suverænitetsbevarelse, redningstjeneste og transportopgaver m.m. Helikopterne kan anvendes både til nationale såvel som internationale opgaver

- **M956626 SEAHAWK drift.**

Materieldriften omfatter løbende vedligeholdelse af helikopterne herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele og lignende.

428100 – F-16

F-16 "Fighting Falcon" er et multi-role jagerfly, som kan indsættes nationalt og globalt i NATO eller koalitionsregi i det fulde missionspektrum – dvs. offensive og defensive operationer mod såvel luft- som overflademål.

F-16 bidrager til det kollektive forsvar, herunder suverænitets-håndhævelse af dansk territorium, hvilket i fredstid omfatter kontinuerlig opretholdelse af afvisningsberedskab.

- **M956024 F-16 drift.**

Materieldriften omfatter løbende vedligeholdelse af flyene herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele, ammunition og lignende.

- **M956646 F-16, Sidewinder, AIM-9X DA1.**

Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af Sidewinder AIM-9X luft-til-luft missiler til genopfyldning af lagre.

428250 – Selvbekyttelsesudstyr til fly

For at kunne gennemføre operationer under højt trusselsniveau så sikkert som muligt, har hovedparten af Flyvevåbnets fly installeret aktivt og passivt selvbekyttelsesudstyr mod fjendtlige våbensystemer. Et eksempel på dette er Flares der forvirrer og vildleder varmesøgende missiler.

- **PJ-M-LU-1059 F-16 Electronic Warfare.**
Materielinvesteringen omfatter anskaffelse af nye selvbeskyttelsessystemer til flyvende enheder.
- **M956021 Electronic Warfare (EW) drift.**
Materieldriften omfatter vedligeholdelse af Flyvevåbnets selvbeskyttelsessystemer til elektronisk krigsførelse, eksempelvis jammersystemer der forvirrer og vildleder fjendtlige radarsystemer.
- **M956057 F-16 ALE-40 chaff/flares drift.**
Materieldriften omfatter indkøb af chaff og flares til Flyvevåbnets selvbeskyttelsessystemer. Flares forvirrer og vildleder varmesøgende missiler. Chaff forvirrer og vildleder fjendtlige radarsystemer.

440100 – C130J

C-130J "Hercules" er et transportfly. Flyenes primære og dimensionerende rolle er taktisk gods- og passagertransport over korte til mellemlange afstande.

Herudover anvendes flyene til evakuering af syge/sårede og døde i internationale operationer, præcisionsdrop af forsyninger/nøddudstyr/redningsudstyr, almindelig transport, drop af personel og gods, besætningstræning samt støtte til operationer i regi af humanitære organisationer/FN/ OS-CE, der omfatter humanitær bistand og katastrofehjælp.

- **PJ-M-LU-1031 C-130J Blok 8.1.**
Materielinvesteringen omfatter blokopgraderinger aftalt i regi af Danmarks samarbejde med andre C-130J brugernationer. Konkret bidrager Blokopgraderingerne til at C-130J fremtidigt bliver holdt opdateret, samt at flere opgaver kan løses med nuværende belastning for besætningerne. Yderligere sikres størst muligt konfigurationsfælleskab med de øvrige samarbejdsnationer.
- **M956015 C-130J drift.**
Materieldriften omfatter løbende vedligeholdelse af flyene herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele og lignende.

440200 – CL-604

CL-604 "Challenger" er et multifunktionelt fly, der løser opgaver for alle tre værn. Opgaverne omfatter bl.a. fiskeriinspektion, personeltransport, maritim overvågning i internationale operationer, redningsoperationer i de danske farvande, primært på Nordatlanten, hvor flyet også bruges til suverænitetshævdelse, medicinske evakueringsmissioner og udfører nedkastning af mindre forsyninger og nøddudstyr over land og vand.

- **PJ-M-LU-1036 CL-604 Søgeradar/cockpit.**
Materielinvesteringen omfatter erstatningsanskaffelse af søgeradarer til CL-604 med dertil hørende missionssystem og teknologisk opdatering af CL-604 Cockpit.
- **M956015 CL-604 drift.**
Materieldriften omfatter løbende vedligeholdelse af flyene herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele og lignende.

442100 – Brand og redningsudstyr

Brand og redningsudstyr omfatter materiel til brandbekæmpelse og redningsaktioner ved de operative flyvestationer (Ålborg, Karup og Skrydstrup) og Station Nord i Arktis. Materiellet omfatter blandt andet brandbiler, indsatskøretøjer, røgdykker udstyr, uddannelsesmateriel og brandslukkere. Kapacitetens brede materielsammensætning medfører, at den kan anvendes til opretholdelse

af brandberedskabet på flyvestationerne, førsteindsats i forbindelse med bygningsbrand, miljøuheld, kemikalieuheld og frigørelse af fastklemte i forbindelse med både fly- og køretøjsuheld.

- **PJ-M-LU-1034 Crashtendere.**

Materielinvesteringen omfatter erstatningsanskaffelse for EAGLE-ONE Crashtendere. Crashtenderne er de særlige brandbiler der befinder sig ved flyvestationernes landingsbaner og indsættes ved flystyrt på flyvestationen.

- **M956038 Brand og redning drift.**

Materieldriften omfatter den løbende vedligeholdelse af brand og redningsudstyret herunder indkøb af reservedele og indkøb til lager af forbrugsvarer.

442200 – Flyve- og nødudstyr

Flyve- og nødudstyr er en samling materiel der benyttes af Flyvevåbnets besætninger under flyvning eller ved nødsituationer. Materiellet omfatter blandt andet nødradioudstyr, redningsveste, redningsflåder, faldskærmsmateriel, dropudstyr til overlevelse, Flyverhjelme, Life support systems – oxygen, natkikkerter, og undervisningsudstyr.

- **M956043 Flyve- og nødudstyr drift.**

Materieldriften omfatter den løbende vedligeholdelse af flyve- og nødudstyret herunder indkøb af reservedele og indkøb til lager af forbrugsvarer.

442250 – Flyvekortdata og blanketter

Flyvekortdata og blanketter omfatter elektroniske og papir versioner af aeronautiske flyvekort og data, som for nuværende anvendes både som selvstændige hjælpemidler for planlægning og gennemførelse af flyveoperationer, men også som elektronisk services der anvendes integreret i flere flytyper.

- **M956064 Kortdata til Portable Flight Planning System drift.**

Materieldriften omfatter køb af kortdata til brug for missionsplanlægning. Kortdata indkøbes ved National Imagery and Mapping Agency i USA.

442350 – Flyvepladsudstyr

Flyvepladsudstyr er en samling materiel som anvendes ved de operative flyvestationer (Ålborg, Karup og Skrydstrup) og som understøtter selve driften af flyvestationerne. Materiellet omfatter blandt andet flyindfangningsanlæg, sneslynger, hydrauliktestere, bagagevogne, stiger, bugseringskøretøjer og mobile tankningsanlæg.

- **M956041 Flyvepladsudstyr drift.**

Materieldriften omfatter den løbende vedligeholdelse af flyvepladsudstyret herunder indkøb af reservedele og indkøb til lager af forbrugsvarer.

444100 – Nyt kampfly, F-35

F-35 kampfly er valgt som erstatning for de nuværende F-16 kampfly.

- **M954010 F35 generel drift.**

Materieldriften omfatter initialanskaffelse af bl.a. reservedele og støtteudstyr i forbindelse med anskaffelse af F-35

- **M956633 F35 aktivitetsbestemt drift.**

Materieldriften omfatter løbende vedligeholdelse af flyene herunder faste eftersyn, indkøb af reservedele og lignende.

448100 – Øvrige, luft

Øvrige, luft opsamler en række øvrige mindre kapaciteter der varetages under kapacitetsansvarlig luft i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

- **M956044 Måle- og testudstyr drift.**

Materieldriften omfatter kalibrering og reparation af mekanisk og elektronisk måle- og testudstyr.

- **M956648 SAR Grønland.**

Dækker drift af kontrakten på Search and Rescue på Grønland.

- **M980059 Laboratorium drift.**

Materieldriften omfatter driftsudgifter til Forsvarets Laboratorium, herunder indkøb og reparationer af kemirelateret værkstedsudstyr og indkøb af kemiske produkter.

- **M986092 Værkstedstudstyr drift.**

Materieldriften omfatter indkøb af og reparationer af værktøj og værkstedstudstyr som eksempelvis håndværktøj, prøvestande, lifte, svejseanlæg og lignende.

702100 – Øvrige, Forsvarets Depot og Distribution

Øvrige, Forsvarets Depot og Distribution omfatter en række kapaciteter, der varetages ved Forsvarets Depot og Distribution.

- **M956062 Drivmidler.**

Omfatter indkøb af drivmidler, således at Forsvarets enheder kan operere nationalt og internationalt.

- **M986063 Øvrige opgaver Forsvarets Depot og Distribution.**

Omfatter en række aktiviteter, herunder fragt.

- **M986119 Lokalkøb.**

Omfatter en række aktiviteter, der foregår lokalt ved Forsvarets forskellige tjenestesteder.